

**“Verantwoord droogvallen op de Waddenzee”
Evaluatie 2006**

Servicepunt Handhaving Waddenzee

maart 2007

Inhoud

Hoofdstuk 1 Achtergrond	3	
1.1	<i>Inleiding</i>	3
1.2	<i>Probleemstelling van de proefneming</i>	3
	1.2.1 <i>Uitgangspunt van de proefneming</i>	3
	1.2.2 <i>Welke gegevens zijn beschikbaar</i>	3
	1.2.3 <i>Overwegingen van de regelgevende instanties om in te stemmen met de proefneming</i>	3
1.3	<i>De partijen die de afsprakennotitie hebben ondertekend</i>	4
1.4	<i>De evaluaties</i>	5
	1.4.1 <i>Wie werkten mee aan de evaluaties?</i>	5
	1.4.2 <i>Gebruik van het standaard waarnemingenformulier</i>	5
Hoofdstuk 2 Typering jaar	6	
2.1	<i>Inleiding</i>	6
2.2	<i>Het weer in 2006</i>	6
2.3	<i>Shuispassages</i>	6
2.4	<i>Inspanning van betrokken organisaties voor bekendheid van de Erecode “Wad ik heb je lief”</i>	7
2.5	<i>Verspreiding van de Erecodefolder</i>	7
2.6	<i>Verspreiding van het waarnemingenformulier</i>	7
Hoofdstuk 3 De waarnemingen	8	
3.1	<i>Inleiding</i>	8
3.2	<i>De waarnemingen</i>	
	3.2.1 <i>Soort waarnemingen</i>	8
	3.2.2 <i>De wijze waarop de waarnemingen zijn geregistreerd</i>	8
3.3	<i>Korte samenvatting van de waarnemingen per organisatie per jaar (2003 – 2006)</i>	9
	3.3.1 <i>Stichting Werkgroep Vlieland</i>	9
	3.3.2 <i>Het Ministerie van LNV</i>	9
	3.3.3 <i>De Vereniging Natuurmonumenten</i>	11
	3.3.4 <i>It Fryske Gea</i>	12
	3.3.5 <i>Staatsbosbeheer</i>	13
	3.3.6 <i>De Zeeverkeersposten</i>	16
	3.3.7 <i>De KLPD Harlingen & de KLPD Delfzijl</i>	17
	3.3.8 <i>De Wadvaarders & de BBZ</i>	17
	3.3.9 <i>Het Landschap Noord-Holland</i>	18
	3.3.10 <i>SIW-Helikoptervluchten</i>	18
	3.3.11 <i>Douane</i>	19
	3.3.12 <i>Koninklijke Marechaussee</i>	19
3.4	<i>200 meter grens</i>	19
3.5	<i>Aandachtspunten n.a.v. de waarnemingen</i>	19
Hoofdstuk 4 Conclusies en aanbevelingen	21	

Hoofdstuk 1 Achtergrond

1.1 Inleiding

Op 4 juni 2003 is de afsprakennotitie “Verantwoord droogvallen op de Waddenzee” ondertekend. Deze ondertekening was de start van de proef met de nieuwe afspraken omtrent droogvallen en gedrag op de Waddenzee. Gedurende in beginsel 4 jaar is het toegestaan om ook buiten 200 meter van de betonde of bebakende vaargeul droog te vallen mits men zich houdt aan de overeengekomen Erecode “Wad ik heb je lief”.

Jaarlijks vindt een tussentijdse evaluatie plaats van de gang van zaken en na 4 jaar moet een eindevaluatie antwoord geven op de vraag of het experiment een succes genoemd kan worden. In deze notitie worden de waarnemingen van het droogvallen van het vierde en laatste jaar van de proefneming beschreven. Hiermee wordt de proef afgesloten. Na deze evaluatie volgt de eindevaluatie. De eindevaluatie is vervolgens weer een bouwsteen voor het op te stellen Convenant Vaarrecreatie. Daarnaast moet de uitkomst van de eindevaluatie worden vertaald in wet-/regelgeving.

1.2 Probleemstelling van de proefneming

Is het mogelijk om droog te vallen buiten de 200 meter van de betonning of bebakening op basis van de Erecode, zonder dat dit leidt tot een toename van de verstoringen?

1.2.1 Uitgangspunt van de proefneming

Indien de Erecode goed wordt nageleefd dan ondervindt de natuur geen nadelige gevolgen van het op ruimere schaal – ruimtelijk gezien – mogen droogvallen¹.

De vraag of de verruiming leidt tot een kleiner areaal aan ‘ongerept’ gebied en daarmee mogelijk tot nadelige invloed op de natuurwaarden, is bij de evaluatie van de proef niet aan de orde. Beantwoording van deze door de terreinbeherende instanties en de Waddenvereniging opgeworpen vraag vergt wel aandacht.

1.2.2 Welke gegevens zijn beschikbaar voor de evaluatie:

- Periodiek wordt monitoring op de Waddenzee uitgevoerd per vliegtuig (eens per 5 jaar; in 2005 voor het laatst). Dit geeft een momentopname van het aantal droogvallers en de plaatsen waar dat gebeurt.
- Sluispassages en bezetting ligplaatsen worden jaarlijks geregistreerd.
- Processen Verbaal en waarschuwingen van het Korps Landelijke Politie Diensten, Buitengewone Opsporing Ambtenaren, het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit en Staatsbosbeheer worden doorgegeven aan het OM en in een jaarrapportage van het Wadden Handhavings Overleg opgenomen.
- Waarnemingen van overtredingen worden geregistreerd door de rijksvaartuigen.
- De algehele indruk die de opsporingsambtenaren in het Waddengebied hebben van het droogvallen in de Waddenzee (expert judgement).
- De registraties van droogvallers en eventueel geconstateerde overtredingen door een aantal recreantenorganisaties zoals de Wadvaarders en de BBZ.
- De registraties en jaarverslagen van terreinbeherende instanties zoals SBB, de Landschappen en Natuurmonumenten

1.2.3 Overwegingen van de regelgevende instanties om in te stemmen met de proefneming

Veel watersportorganisaties in het Waddengebied waren al jaren van mening dat de droogvalregelgeving te beperkend en onduidelijk was en er zou op meer plekken in het Waddengebied drooggevallen kunnen worden dan binnen 200 meter vanaf de betonde en bebakende vaargeulen.

¹ Dit uitgangspunt is geformuleerd door het ministerie van LNV, het OOW (thans De Waddeneilanden) en de VWG voor de evaluatie 2003. Hierbij is door een aantal organisaties kanttekeningen geplaatst. Volgens hen zal ook naar de effecten van de proef op natuur gekeken moeten worden.

Overtredingen van art. 20 van de NB-wet 1998 (tot 1 oktober 2005 artikel 16 van de NB-wet) in dat gebied worden geregistreerd door de varende inspecties. De algemene indruk is dat er tot 2003 slechts sporadisch sprake was van echte overtredingen. Er werden daarom ook nauwelijks Processen Verbaal uitgeschreven. Met ingang van 2003 is met de droogvalproef het potentiële droogvalgebied waar drooggevallen mag worden aanzienlijk vergroot. De droogvallers zullen zich wellicht meer over het gebied verspreiden.

Mogelijk neemt ook het absolute aantal droogvalmomenten toe doordat de droogvallers vaker gaan droogvallen (op andere plaatsen) en/of er nieuwe droogvallers bijkomen.

Als basis voor de proef van het verruimen van de mogelijke droogvallocaties zijn afspraken gemaakt waaraan droogvallende schepen en de bemanningen zich moeten houden. Van meet af aan is door alle bij de proef betrokken partijen gesteld dat de verruiming van de droogvalmogelijkheden er niet toe mag leiden dat meer overtredingen en verstoringen worden begaan. Dat betekent dat ook gedurende de jaren van de proef geconcludeerd moet kunnen worden dat zich slechts sporadisch overtredingen en verstoringen voordoen.

De vraag is dan wat we verstaan onder ‘sporadisch’ (volgens Van Dale: ‘nu en dan’, ‘een enkele keer’). Met andere woorden: waar leg je de lat?

Vanwege de onmogelijkheid van een gebiedsdekkende kwantitatieve aanpak is gekozen voor een kwalitatieve methode. Hierbij is in het eerste jaar extra aan de handhavers, de terreinbeheerders en de recreantenorganisaties gevraagd om terug te kijken op het afgelopen seizoen en dit te vergelijken met een vergelijkbare periode in het recente verleden en aan te geven of hun indruk is dat het aantal verstoringen en overtredingen:

- sterk is afgenomen
- enigszins is afgenomen
- nagenoeg gelijk is gebleven
- enigszins is toegenomen
- sterk is toegenomen

Dit doet een beroep op het geheugen, maar door het grote aantal waarnemers ontstaat wel een gemiddeld beeld. Dat beeld wordt gezet naast de beschikbare getallen van PV's, waarschuwingen en waarnemingen van overtredingen en verstoringen.

Er is sprake van een succes van het experiment als het gemiddelde beeld van de verstoringen en overtredingen zich beweegt in de bovenste drie hierboven vermelde categorieën.

1.3 De volgende partijen hebben de afsprakennotitie ondertekend:

- Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).
- Het Overleg Orgaan Waddeneilanden (OOW)² (Sinds 2005 De Waddeneilanden).
- De Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG).
- De Stuurgroep Waddenprovincies.
- De Vereniging Wadvaarders.
- De Vereniging voor Beroepschartervaart (BBZ).
- De Verenigde Bruine Zeilvaart Harlingen (VBZH).
- De Noord-Nederlandse Watersport Bond (NNWB)³.
- Het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond (KNWV)⁴.
- De ANWB.
- De HISWA.
- De Nederlandse Kanobond & Stichting Peddelpraat
- De Stichting Wadloopcentrum Pieterburen.
- De Nederlandse Vereniging Van Toerzeilers (N.V.V.T.)
- De Recreatie Ondernemers Waddenzee (R.O.W.)⁵

De Waddenvereniging heeft de afsprakennotitie niet ondertekend, maar staat wel achter de proef.

1.4 De evaluaties

² Sinds eind 2005 heet deze organisatie De Waddeneilanden.

³ Deze organisatie is opgegaan in het Watersportverbond.

⁴ Deze organisatie is opgegaan in het Watersportverbond.

⁵ De R.O.W. is eind 2006 opgeheven.

Eén van de voorwaarden van de Waddenoverheden om in te stemmen met de proef is een goede jaarlijkse evaluatie. Door middel van deze evaluaties kan worden nagegaan of gebruikers van het Wad zich houden aan de Erecode “Wad ik heb je lief” en of de natuur geen schade ondervindt. Als de evaluaties een positieve uitkomst hebben dan kan de regelgeving aangepast worden. Zo niet dan wordt teruggedraaid naar de situatie voor de proefneming.

Het is moeilijk een goed totaalbeeld te krijgen van het droogvallen in het gehele Waddengebied. Het gebied is groot en handhavers kunnen niet op alle plaatsen tegelijk zijn. Het is wel van belang een zo goed mogelijk beeld te krijgen van het droogvallen en de effecten ervan op de aanwezige natuurwaarden, zodat de proef elk jaar en aan het einde van de proefneming goed beoordeeld kan worden.

1.4.1 Wie werken mee aan de jaarlijkse evaluaties⁶

Instantie	Gegevens/betrokkenheid
•Het Ministerie LNV	Waarnemingsformulieren van de opvarenden van de schepen ms. Krukel, ms. Harder, ms. Phoca en ms. Stormvogel. Betrokken bij het evaluatieproces als regelgevende instantie.
•Het OOW/De Waddeneilanden	Betrokken bij evaluatieproces als regelgevende instantie.
•De VWG	Betrokken bij evaluatieproces als regelgevende instantie.
•Staatsbosbeheer	Jaarverslagen en waarnemingsformulieren van Terschelling (Boschplaat), Vlieland en van de Engelmanplaat.
•De Vereniging Natuurmonumenten	Verslag van de beheerder van Schiermonnikoog.
•It Fryske Gea	Waarnemingen door beheerders.
•Het Groninger Landschap	Gegevens via schip LNV (ms. Harder).
•Het Landschap Noord-Holland	Verslag beheerders Balgzand.
•De Vereniging Wadvaarders	Waarnemingen door leden, verspreid over het Wad.
•De BBZ	Waarnemingen door leden, verspreid over het Wad.
•Seph Waddenzee	Verwerken waarnemingsformulieren en ontwikkeling van de evaluatienotitie.
• Overige inspectieschepen/inspectiehelikopter (via Rijkswaterstaat Samenwerking Inspectie Waddenzee SIW)	Waarnemingsformulieren van de opvarenden van schepen.
•KLPD/Zeeverkeersposten	Gegevens via interviews.
•De Waddenvereniging	Betrokken bij het evaluatieproces.
•Het Regionaal College Waddengebied	Beleidsverantwoordelijkheid

1.4.2 Gebruik van het standaard waarnemingenformulier van de Vereniging Wadvaarders

Om de waarnemingen op een zo uniforme wijze te evalueren is gebruik gemaakt van een waarnemingenformulier dat ontwikkeld is door de Vereniging van Wadvaarders. Op het formulier wordt het totale aantal droogvallende schepen op een locatie per laagwater geregistreerd. Ook kan op het formulier worden ingevuld vanaf hoeveel schepen wel of niet verstorend gedrag wordt geconstateerd. Overigens blijkt dit laatste in de praktijk niet altijd te herleiden te zijn.

⁶ Opgemerkt moet worden dat de gebiedsbeherende instanties (Staatsbosbeheer, It Fryske Gea, Het Groninger Landschap, Het Landschap Noord-Holland en Vereniging Natuurmonumenten) pas vanaf de evaluaties bij deze proef zijn betrokken.

Hoofdstuk 2 Typering jaar

2.1 Inleiding

2006 is het vierde en tevens het laatste jaar van de proef. De folders van de Erecode zijn ruim voor het seizoen naar handhavers en organisaties in het Waddengebied, het IJsselmeergebied en het Lauwersmeergebied verspreid. Ook de waarnemingsformulieren zijn ruim voor het begin van het seizoen uitgezet. Dit jaar hebben de opvarenden van de inspectieschepen ook weer folders en formulieren ontvangen. Vanwege de inkrimping van het secretariaat van de Stuurgroep Waddenprovincies is er dit jaar geen persbericht over de evaluatie uitgegaan.

2.2 *Het weer in 2006*⁷

Het weer is meebepalend voor de mate waarin op de Waddenzee wordt drooggevallen. De mate waarin is drooggevallen plaatst daarmee de waarnemingen in een perspectief; bij mooi weer is de kans op meer waarnemingen groter. De wens in de evaluatienotitie een weertypering op te nemen die inzicht geeft in de mate waarin sprake was van gunstige(r) droogvalomstandigheden is dan ook gerechtvaardigd. Zowel ten behoeve van de evaluatie van 2005 als deze evaluatie is geprobeerd vanuit een erkende bron de gevraagde informatie te krijgen. Omdat dat (nog) niet is gelukt, wordt aansluiting gezocht bij de beschrijving van het weer, zoals deze ook in de vorige evaluatienota's is opgenomen. Om die reden is ook de typering van de herfst opgenomen, ook al is het aantal waarnemingen in die periode (erg) klein.

De lente (maart, april, mei) van 2006 was zacht. April was warm maar wisselvallig. De eerste helft van de maand mei was zonnig, droog en warm. De tweede helft van deze maand was uiterst wisselvallig en somber. De maand eindigde met een gemiddelde temperatuur van 14,5 °C (tegen 12,7 °C normaal). Hiermee eindigt mei 2006 op de twaalfde plaats in de rij van warmste mei maanden. Mei was ook vrij zonnig. Gemiddeld over het land was er sprake van 523 zonuren, tegen 485 normaal.

Het KNMI geeft op haar website aan dat een zomer (juni, juli, augustus) zelden zo twee totaal verschillende gezichten heeft laten zien als in 2006. Juni en juli waren zeer zonnig, zeer droog en warm en in augustus was het koel, zeer somber en nat. Juli was met een gemiddelde temperatuur van 22,3 °C zelfs de warmste maand sinds de metingen in Nederland zijn begonnen (1706). Zowel in de maanden juni als juli is een hittegolf gemeten. De zomer was ook aan de natte kant. Gemiddeld viel over het land 244 mm tegen 202 mm normaal. Ook het aantal zonuren was hoger dan gemiddeld. Dit was voornamelijk te danken aan de warme maanden juni en juli.

De herfst (september, oktober, november) van 2006 was met een gemiddelde temperatuur van 13,6 °C veruit de zachte sinds het begin van de regelmatige waarnemingen. Het KNMI geeft aan dat er gedurende de gehele herfst geen enkele koude dag voorkwam. De temperatuur lag met gemiddeld 13,6 °C tegen 10,2 °C normaal vrij hoog. De herfst was ook vrij droog. Gemiddeld viel 182 mm neerslag over het gehele land (tegen 235 mm normaal).

2.3 *Sluispassages en de luchttellingen*

Jaarlijks wordt door de Stuurgroep Waddenprovincies het aantal passerende plezierjachten door de sluisen naar het Waddengebied geregistreerd. Dit wordt gedaan bij de sluisen bij Den Helder, Den Oever, Kornwerderzand, Harlingen, Lauwersoog en Delfzijl. De jaren voor 2002 schommelde het aantal passages rond de 100.000. In 2002 werden voor het eerst 112.000 passages geteld. In 2003 (het eerste jaar van de proef) hebben in totaal ongeveer 122.000 sluispassages plaatsgevonden. Dat was toen het hoogste aantal sluispassages ooit. Tijdens de zomer van 2004 was het weer wisselvalliger. Toch had dit geen lager aantal passages tot gevolg gehad (122.000). In 2005 zijn 123.500 passages geregistreerd. Dit is een lichte stijging ten opzichte van de voorgaande jaren. De gegevens over 2006 zijn nog niet beschikbaar.

⁷ Teksten komen deels van de KNMI-website

2.4 Inspanning van betrokken organisaties voor bekendheid geven aan de Erecode "Wad ik heb je lief".

In 2006 is door het afbouwen van het secretariaat van de Stuurgroep Waddenprovincies geen persbericht over de Erecode uitgegaan. Er is wel aandacht geweest voor de Erecode. De deelnemende organisaties hebben in verenigingsbladen, tijdens jaarvergaderingen en op websites aandacht besteed aan de Erecode en de proef. De evaluatie en de Erecode is ook weer aan de orde gekomen in het Toeristisch Overleg Waddenzeegebied (TOW). Daarnaast is in een discussiebijeenkomst op de SIW-dag 2006 ook uitgebreid over de Erecode gesproken.

2.5 Verspreiding Erecodefolder

De coördinatie van de verspreiding van de folder met daarin de tekst van de Erecode lag, net als voorgaande jaren, in 2006 bij de Stuurgroep Waddenprovincies. De folder is door de Stuurgroep (onder andere) naar de volgende instanties gestuurd: VVV's in het Lauwersmeergebied en het Waddengebied, een aantal VVV's in het IJsselmeergebied, natuurcentra in het Waddengebied, jachthavens op de Waddeneilanden, watersportorganisaties (onder andere Toerzeilers, Wadvaarders, BBZ, VBZH, Kano-bond), terreinbeheerde instanties (onder andere Staatsbosbeheer, It Fryske Gea, Natuurmonumenten), de inspectieschepen op de Waddenzee, de leden van het TOW (deels ook gedaan via andere kanalen), boekingscentrales voor vaartochten op de Waddenzee en organisaties die cursussen wadvaren organiseren. De Vereniging Wadvaarders heeft folders verspreid in het gehele Waddengebied. De Toerzeilers hebben de verspreiding in een deel van het Noord-Hollandse Waddengebied op zich genomen en de BBZ heeft de verspreiding van de folder in het Lauwersmeer verzorgd.

2.6 Verspreiding van het waarnemingenformulier

Het waarnemingenformulier is dit jaar weer (ruim voor het seizoen) door de Stuurgroep Waddenprovincies verspreid naar alle deelnemers die ook vorig jaar hebben meegewerkt aan de waarnemingen: de Vereniging Wadvaarders, de BBZ, Staatsbosbeheer, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, LNV (via LNV komen ook de gegevens van het Groninger Landschap binnen) en de inspectieschepen op de Waddenzee. Dit jaar is opnieuw een invulwijzer verspreid bij het formulier.

Hoofdstuk 3 De waarnemingen

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de waarnemingen per jaar (2003 – 2006) beschreven. Ze zijn gerubriceerd per waarnemende organisatie. Niet alle organisaties hebben elk jaar een bijdrage geleverd. Als daar sprake van is, blijkt dat uit de tekst.

Per jaar wordt een korte samenvatting van de bevindingen gegeven. Deze is gebaseerd op de waarnemingen en/of de (aanvullende) informatie die door de waarnemers is gegeven.

Omdat diverse organisaties, maar ook gebruikersgroepen waarnemingen van droogvallen hebben gedaan, is het mogelijk de mate waarin droogvallen tot verstoring leidt, vanuit verschillende invalshoeken te belichten.

Aangezien meerdere organisaties/gebruikersgroepen op hetzelfde moment waarnemingen kunnen doen, zijn dubbelstellingen niet uitgesloten. Wadvaarders en BBZ maken gezamenlijk een rapportage waarbij de dubbele waarnemingen er uit worden gefilterd.

Als meer partijen in een bepaald gebied waarnemingen doen, biedt dat ook de kans gegevens naast elkaar te leggen en te checken of de aantallen waargenomen drooggevallen schepen overeenkomen. Wadvaarders en Staatsbosbeheer hebben de eigen waarnemingsgegevens van de Boschplaat Terschelling naast elkaar gelegd en geconstateerd dat het aantal waargenomen drooggevallen schepen op de vergeleken tijdstippen nagenoeg overeenkomt.

3.2 De waarnemingen

3.2.1 Het soort waarnemingen

De waarnemingen hebben in op de volgende wijze plaatsgevonden:

Soort waarneming	Organisatie
Vanaf Schepen	LNV, BBZ & Wadvaarders, KLPD, Douane, Kmar
Vanaf het (ei)land	Fryske Gea, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, Werkgroep Vlieland, Staatsbosbeheer.
Vanuit de lucht	Rijkswaterstaat district Waddenzee
Vanaf Zeeverkeersposten	Rijkswaterstaat district Waddenzee

Bij het beoordelen van de waarnemingen is het volgende van belang:

- Iedere instantie/organisatie heeft met de eigen bril en met de eigen deskundigheid waargenomen.
- Een natuurbeherende instantie neemt bijvoorbeeld ook verschil waar met een situatie zonder schepen, omdat zij continu aanwezig zijn en langdurige observaties in een bepaald gebied doet.
- De bemanningen van schepen zijn in een groot gebied actief. Aandachtspunt is dat de schepen per dag maar een beperkte actieradius hebben. Ook maakt het groot verschil of de waarneming vanaf een varend of voor anker liggend of drooggevallen inspectieschip wordt gedaan.
- De bemanningen van de vuurtorens hebben zicht op een groot gebied en kunnen veel recreanten zien. Aangezien ze op grote afstand zitten is het voor hen moeilijk om specifieke gedragingen van droogvallers te zien.
- Wadvaarders en BBZ schippers doen op veel verschillende plaatsen verspreid over het Wad waarnemingen tijdens het droogvallen en nemen aspecten vanuit het perspectief van de gebruiker waar en (her)kennen collega schippers.

3.2.2 De wijze waarop de waarnemingen zijn geregistreerd

Net als in 2005 zijn de gegevens in 2006 op meer uniforme wijze geregistreerd. Bijna alle partijen hebben het waarnemingsformulier gebruikt

3.3 Korte samenvatting van de waarnemingen per organisatie per jaar (2003 – 2006)

3.3.1 Stichting Werkgroep Vlieland

2003

De stichting heeft zich wat betreft het droogvallen beperkt tot een aantal algemene opmerkingen over droogvallen bij Vlieland. Droogvallen heeft volgens de Stichting weinig invloed op de natuur als recreanten aan boord van de plezierjachten blijven. Los lopende honden zijn een groot probleem en dit is dan ook de meest voorkomende overtreding van de Erecode “Wad ik heb je lief”.

2004

Geen gegevens voorhanden. Zie overigens paragraaf 3.3.5.

2005

Geen gegevens voorhanden. Zie overigens paragraaf 3.3.5.

2006

Geen gegevens voorhanden. Zie overigens paragraaf 3.3.5.

3.3.2 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Het ministerie van LNV heeft vier inspectieschepen op de Waddenzee varen. Deze schepen kunnen de gehele Waddenzee inspecteren. Tot 2006 zijn waarnemingen van droogvallen vanaf drie van de vier schepen gedaan. In 2006 heeft ook de bemanning van de Ms. Stormvogel een aantal waarnemingen gedaan en vastgelegd.

Ms. De Harder

Werkgebied: Oostelijk deel van de Waddenzee.

2003

Twaalf keer is de Erecode “Wad ik heb je lief” overtreden. Opvallende zaken: in Rottum en omgeving is drooggevallen en gevaren binnen het artikel 17 gebied. Een aantal keer lieten recreanten honden los lopen op het Wad. Vergelijk voorgaande jaren: De bemanning van het ms. De Harder heeft geen veranderingen gesignaleerd ten opzichte van voorgaande jaren. Wel werd er door een aantal schepen op een afstand die groter was dan 200 meter van de geul drooggevallen.

2004

Op de Eems en Dollard wordt niet of nauwelijks drooggevallen, alleen een plaatselijke ondernemer met een rondvaart boot laat zijn schip een paar keer per seizoen droogvallen, waarbij een groep gasten bij laagwater in de nabijheid van de boot kennismaken met het Wad. Dit gebeurt op ruime afstand van een rustplaats van zeehonden. Ook is de dichtheid aan foeragerende vogels gering.

Op het Groningerwad wordt er voornamelijk op de wantijen drooggevallen, het betreft hier vanaf Lauwersoog gerekend het Hornhuizerwad, Pieterburenwad, en het Uithuizerwad. De schepen vallen in het algemeen droog langs of in de nabijheid van de prikken. Het zijn voor een groot deel kleinere jachten met af en toe een groot schip met groepen aan boord. De indruk is dat in de meeste gevallen men in redelijke nabijheid van het schip blijft.

Voor wat betreft Simonszand liggen schepen langs de rand wel eens droog, waarna een enkele keer het Simonszand wordt betreden. Tevens vinden de kanoërs hier regelmatig een rustplek.

Het droogvallen in het gebied zuidelijk van de eilanden Rottumeroog en Rottumerplaat is beperkt aan de orde omdat een groot deel tijdelijke verboden gebied is. In het najaar komen hier nog enkele schepen. Op enkele incidenten na blijven de problemen hier binnen de perken.

In totaal is zijn er in 2004 vier PV's opgemaakt voor het bevaren/betreden van Artikel 17 gebieden NB-wet en is een aantal waarschuwingen uitgedeeld. Over het algemeen geeft 2004 dezelfde indruk als het voorgaande jaar.

2005

In 2005 is 39 keer een drooggevallen schip waargenomen. In de meeste gevallen (32 x) ging het om kleine schepen. In 11 gevallen (28%; 6 kleine, 5 grote schepen) was sprake van verstoring. In alle gevallen is sprake van verstoring van vogels. Verder is één los lopende hond geconstateerd en is twee keer een gesloten gebied betreden.

Ook dit jaar worden de kanoërs apart genoemd. 4 van de 11 versturende schepen is een kano.

Opvallend is de vermelding van verstoring door groepen wadlopers afkomstig van drooggevallen schepen. Naast het aantal versturende droogvallers is ook geconstateerd dat 11 groepen wadlopers vogels hebben verstoord.

2006

De bemanning van de Harder heeft in 2006 33 waarnemingsformulieren ingevuld. Twee keer is een -niet verstorend- groot schip (< 15 m.) waargenomen. Er zijn 9 kano's en 41 kleine schepen waargenomen. In 15 van de 33 waarnemingsmomenten is een verstoring geconstateerd. In vier gevallen ging het om één of meer groepen wadlopers die vogels verstoorden. Twee keer is een groep walrecreanten waargenomen die in de kwelders verstoring van vogels veroorzaakten. Vier keer is geconstateerd dat droogvallende kleine schepen vogels verstoorden. In één geval werd de verstoring van vogels veroorzaakt door personen die vanaf het schip over het Wad liepen.

Net als voorgaande jaren worden ook nu de kanoërs genoemd. Meerdere keren zijn groepen kanoërs waargenomen. In twee gevallen werd verstoring van zeehonden geconstateerd door droogvallende kanovaarders. In ander geval was weliswaar geen sprake van verstoring, maar wel van een overtreding, omdat de drooggevallen kanovaarders een tent hadden opgeslagen.

De bemanning van de Harder constateert dat het aantal kanovaarders dat droog valt en een tent opslaat toeneemt. Zij worden in deze gedachte gesteund door de medewerkers van Staatsbosbeheer die specifiek waarnemingen op Simonszand (en omgeving) hebben gedaan (zie aldaar). Meerdere keren zijn kanoërs er op aangesproken dat overnachten in tenten op het Wad niet is toegestaan.

Ms. De Krukel

Werkgebied: Middendeel van de Waddenzee

2003

Er was in 2003 sprake van meer overtredingen, wellicht door het mooie weer. 25 keer is de Erecode "Wad ik heb je lief" overtreden. Opvallend is het grote aantal schepen dat te snel vaart in de omgeving van Ameland.

Vergelijking voorgaande jaren: Geen veranderingen van de droogvallocaties ten opzichte van voorgaande jaren

2004

De meeste waarnemingen zijn gedaan tijdens het varen. Een waargenomen verstoring is daarbij toeval. De meeste verstoringen zijn waargenomen als met de Krukel werd drooggevallen of voor anker werd gegaan in de nabijheid van een groep drooggevallen schepen. Er zijn 118 drooggevallen schepen geregistreerd. Per waarnemingsfout gaat het veelal om groepen schepen. Bij 8 waarnemingsmomenten is een duidelijk waarneembare verstoring geconstateerd. Het gaat dan om los lopende honden, betreden gesloten gebied, vliegeren, schoonmaken van het schip e.d.. Het maakte daarbij niet uit of de schepen binnen de 200 meter zone lagen of daar buiten.

Als sprake was van droogvallen in een belangrijk foerageergebied was verstoring moeilijk waar te nemen omdat de vogels dan vaak al weg zijn.

2005

In 2005 zijn veel minder drooggevallen schepen geregistreerd dan in 2004, te weten 18 tegen 118. Het aantal verstoringsmomenten was 8 in 2004. In 2005 is vastgesteld dat 6 schepen (ruim 33 % van de drooggevallen schepen) een verstoring hebben veroorzaakt variërend van betreden gesloten gebied en verstoring van vogels en zeehonden.

Voor een goede vergelijking wordt hierbij opgemerkt dat het aantal verstoringsmomenten in 2004 niet gelijk is aan het aantal schepen. In 2004 kan ook sprake zijn geweest van een groep schepen tijdens het constateren van verstoring.

Door verzanding zijn in 2005 minder grote schepen in het Smerig Gat drooggevallen.

In het werkgebied van de Krukel zijn ook snelvaarders waargenomen in delen van de Waddenzee waar een maximumsnelheid geldt van 20 km/u. Geconstateerd is dat o.a. binnen 100 meter langs rustende zeehonden wordt snelgevaren.

2006

In 2006 zijn van 36 waarnemingsmomenten droogvalformulieren ingevuld. Er zijn daarbij 136 drooggevallen schepen waargenomen.

Bij 10 waarnemingsmomenten is vastgesteld dat er sprake was van verstoring. Hierbij zijn in totaal 71 schepen betrokken. Het is moeilijk aan te geven of de verstoring wordt veroorzaakt door één of meerdere schepen.

Overigens is het moeilijk (vanaf een vaartuig) op het moment van waarneming vast te stellen of sprake is van een verstoring. Zeker op het moment dat de schepen al droogliggen op het moment dat het inspectieschip passeert.

Wel is waargenomen dat in geval schepen droogvallen in een gebied waar normaliter grote groepen vogels zitten (foerageren) er in de buurt van het schip minder vogels zitten. Dit geldt ook als geankerd of drooggevallen wordt in de buurt van zeehondenrustplaatsen

Er kan dus in zekere zin worden gesproken van een verstoring, met dien verstande dat het moment van verstoren niet is waargenomen. Dit geldt met name in de gebieden ten zuiden van de eilanden.

Ter illustratie wordt nog opgemerkt dat na het droogvalseizoen de aantallen vogels onder andere bij de Boschplaat weer in zeer grote aantallen toenamen.

Ms. De Phoca

Werkgebied: Westelijk deel van de Waddenzee

2003

Er zijn 72 overtredingen geconstateerd. Opvallend is het hoge aantal verstoringen van zeehonden, het zich bevinden in gesloten gebied en de aantallen los lopende honden.

Vergelijk voorgaande jaren: Geen verschillen met voorgaande jaren. Veel droogvallocaties van voorgaande jaren waren dit jaar weer gewild.

2004

Er is melding gemaakt van 51 drooggevallen schepen in de periode april – juli 2004. In 6 gevallen is een duidelijke verstoring waargenomen. Het gaat daarbij om los lopende honden die vogels en zeehonden verstoren.

Uit de opmerkingen op de formulieren valt af te leiden dat het moeilijk is vast te stellen of sprake is van verstoring als het schip reeds is drooggevallen en de mensen van boord zijn. Als er namelijk mensen rond lopen, of er loopt een hond los, dan zijn er geen vogels en heeft de verstoring al plaatsgevonden, maar kan dit niet meer worden vastgesteld.

2005

De bemanning van de Phoca heeft 44 drooggevallen schepen geregistreerd; 33 grote en 11 kleine. In vier gevallen (nog geen 10%) was sprake van een verstoring. Het ging daarbij om vliegeren, los lopende honden en verstoring van vogels.

2006

Bij 15 waarnemingen in 2006 zijn 39 drooggevallen schepen geteld. Bij twee waarnemingen (elk één schip) zijn verstoringen geconstateerd. Het ene geval betrof het verstoren van zeehonden door wandelaars vanaf het drooggevallen schip en het andere verstoren van vogels en een los lopende hond.

Ms. Stormvogel

2006

Er is verslag gedaan van 21 waarneemmomenten in 2006. Daarbij zijn 81 drooggevallen schepen waargenomen en is in geen van de gevallen een verstoring geconstateerd.

3.3.3 Vereniging Natuurmonumenten Schiermonnikoog

Werkgebied: Schiermonnikoog

2003

Totaal zijn 91 overtredingen geconstateerd. Deze overtredingen zijn ingedeeld in 4 categorieën: Verstoring van vogels in de broedtijd (5x), verstoring van vogels buiten de broedtijd (55x), lawaai (4x), los lopende honden (27x).

Problemen doen zich voornamelijk voor bij de Oostpunt van het eiland. Door het verspreid droogvallen worden veel foerageer- en baltsgebieden verstoord. De algemene indruk van Natuurmonumenten is dat er op meer plaatsen in de omgeving van Schiermonnikoog wordt drooggevallen dan tijdens andere jaren. Droogvallers liggen meer verspreid op het wad. Wel geeft de vereniging aan dat de meeste droogvallers zich over het algemeen goed gedragen.

2004

In het algemeen zijn er in 2004 minder overtredingen van de Erecode geconstateerd.

In 2004 vielen nabij Schiermonnikoog minder schepen droog dan in 2003. De meeste daarvan vielen droog nabij de jachthaven (op sommige momenten liggen daar vele tientallen schepen). Voor het natuurbeheer op het eiland is dat geen groot probleem. Het gebied ligt ook buiten de begrenzing van het Nationaal Park.

De oostpunt van Schiermonnikoog valt binnen de begrenzing van het Nationaal Park. Hier geldt de toeristische zonerings (foerageer en rustgebied voor vogels) zoals deze is opgenomen in het Beheers-

en Inrichtingsplan van het Nationaal Park. Ook met in achtneming van de Erecode mag bij de oostpunt niet worden drooggevallen. Toch zijn hier droogvallers geconstateerd. En hoewel het slechts op een gering aantal schepen gaat dat zowel in het broedseizoen als daar buiten droog valt aan de zuidzijde van de Oostpunt (omgeving Willemsduin) zijn hier zes duidelijke verstoringen geconstateerd.

Bij Simonszand werden 3 keer verstoring van rustende zeehonden vastgesteld. Deze werden veroorzaakt door droogvallers bij Simonszand.

De huidige gedoogregeling voor droogvallers is voor wat betreft de Oostpunt van Schiermonnikoog strijdig met de toeristische zonering zoals die in het Beheers- en Inrichtingsplan van het Nationaal Park is opgenomen.

2005

In het algemeen kan gesteld worden dat droogvallers in 2005 voor minder overlast hebben gezorgd dan in voorgaande jaren. Er waren echter ook minder schepen die droog vielen. De schepen die droog vielen veroorzaakten weinig overlast voor de natuur op de oostpunt behoudens een drietal incidenten. De geringere overlast komt vermoedelijk omdat er meer toezicht op de voor de natuur kwetsbare oostpunt van Schiermonnikoog is geweest.

Bij de jachthaven / dorp werd veelvuldig droog gevallen maar daarover zijn geen klachten of overtredingen bij Natuurmonumenten bekend geworden. Dit lijkt dan ook de aangewezen plek voor droogvallers.

2006

In 2006 zijn droogvallers niet systematisch geregistreerd. Wel zijn regelmatig (globale) waarnemingen gedaan. Op basis van de waarnemingen in 2006 kan worden gesteld dat er veel wordt drooggevallen in de buurt van de jachthaven van Schiermonnikoog. Op hoogtijdagen liggen er soms meer dan 40 schepen buiten de jachthaven. Meer oostwaarts wordt incidenteel drooggevallen. Hier liggen op drukke dagen 4 – 10 schepen op verschillende plaatsen langs de zuidkust van het eiland. Verder vallen er regelmatig schepen droog nabij de oostpunt van Schiermonnikoog.

Bij de jachthaven is de concentratie het grootst, maar er treden daar nauwelijks verstoringen (aan de natuur) op.

Droogvallers ter hoogte van de zuidzijde van de Oosterkwelder respecteren in het algemeen de ter plaatse ingesteld NB-wet grens (gesloten gebied).

De droogvallers bij de oostpunt van het eiland veroorzaken de meeste verstoringen. Met name als ze van het drooggevallen schip oversteken naar het Noordzeestrand. En in sterkere mate als er ook nog een hond los mee loopt. Het plaatsen van borden heeft niet tot minder verstoringen geleid. Dit gebied kan dan ook als probleemgebied worden gekenschetst.

Het zijn vooral broedvogels en overtijdende vogels die worden verstoord. Maar ook luid spelende radio's, naar elkaar schreeuwen en achterlaten van vuil na een barbecue komt voor.

In het gebied zijn op afstand ongeveer 15 verstoringen (op vliegende vogels) geconstateerd. Vanwege de sterk geïsoleerde ligging van het gebied en de in grote aantallen aanwezige (broedende) vogels is het voor de bewakers bijna onmogelijk zonder zelf te verstoren op te treden. En voor ze ter plekke zijn, zijn de verstoorders vaak alweer uit het gebied.

Werkgebied: Texel

Er zijn geen geregistreerde waarnemingen van droogvallen aan de Wadzijde van Texel. Toch verdient Texel een aparte vermelding. In de afgelopen jaren (2003-2005) zijn geen waarnemingen gedaan aan de Wadzijde van Texel. Ook in 2006 is geen waarneming gedaan. Algemene indruk is dat er in dat gedeelte weinig wordt drooggevallen en dat van verstoringen eigenlijk geen sprake is.

3.3.4 Fryske Gea

Werkgebied: 't Oerd en de Hon (Ameland)

2003

It Fryske Gea geeft aan dat er dit jaar veel verstoringen zijn geweest (bij 30% van de waarnemingen zorgde droogvallers voor verstoring). Opvallend is het grote aantal los lopende honden (35% van de overtredingen). It Fryske Gea geeft wel aan dat door het mooie weer sprake was van veel droogvallers.

2004

In de periode april – september 2004 heeft It Fryske Gea ruim 60 drooggevallen schepen waargenomen. Daarbij is in 11 gevallen een duidelijke verstoring waargenomen. In vijf gevallen is een los lopende hond waargenomen. In zes gevallen is verstoring van vogels geconstateerd.

Uit de rapportage blijkt dat de waarnemingen op afstand worden gedaan en dat de afstand veelal te groot is om naast de constatering van ankeren en/of droogvallen en rondlopen van mensen op platen verdere waarnemingen te doen.

2005

De medewerkers van It Fryske Gea hebben in 2005 (mei t/m september) 103 drooggevallen schepen waargenomen. Bij 29 drooggevallen schepen (28%) is een verstoring geconstateerd. Ter toelichting wordt hierbij nog vermeld dat het hierbij niet gaat om 29 verschillende waarnemingsmomenten, maar dat ook twee keer een groep schepen is waargenomen die verstoring hebben veroorzaakt.

In bijna alle gevallen is sprake van verstoring van vogels. Twee keer is betreden van gesloten gebied geconstateerd, één keer een los lopende hond en een keer is geconstateerd dat een schip werd schoon gekrabd.

Waarnemers hebben gerapporteerd dat ze een week na een verstoring van vogels weer in dat gebied zijn gaan kijken en daarbij hebben geconstateerd dat er minder broedparen in het gebied zaten.

2006

Het Fryske Gea heeft in 2006 van half april tot en met half september waarnemingen van droogvallen verricht. In die periode zijn 117 schepen waargenomen die onder Oost Ameland zijn drooggevallen. De meeste lagen binnen 200 meter van de geul droog.

In 7 van de waargenomen gevallen is een verstoring geconstateerd, waarvan 2 afkomstig van de beroepsvaart. Het aantal verstoringen is ongeveer 6% van het totaal aantal waarnemingen en een behoorlijke vermindering ten opzichte van 2005 (28% van 103 waarnemingen). Er zijn minder los lopende honden gesignaleerd.

De droogvallers zijn voor een groot gedeelte waargenomen in de periode dat het broedseizoen is afgelopen. Mensen die vanaf de schepen naar de kust lopen verstoren dus ‘automatisch’ minder broedvogels. Wel worden dan wadvogels verstoord.

In het algemeen kan worden gesteld dat er sprake was van lichte verstoringen

3.3.5 Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer Vlieland

Werkgebied: Vlieland,

2003

- Geen waarnemingen

2004

Vlieland (Posthuiswad)

Vanaf Vlieland zijn in de periode mei – september 2004 op 16 dagen waarnemingen gedaan nabij het Wad onder het dorp. Daarbij zijn ruim 470 drooggevallen schepen geteld. Bij elke waarneming is ook geconstateerd dat vogels zijn verstoord door de aanwezigheid van mensen (soms groepen van bijna 40 personen) en los lopende honden (soms meerdere per waarneming, 30 in totaal).

Bij de evaluatie van het droogvallen in 2004 was sprake van een aantal waarnemingen van droogvallen bij het Posthuiswad, waarbij sprake zou zijn van verstoring van een belangrijk foerageergebied. Bij nadere beschouwing van de gegevens blijkt het om waarnemingen op het Wad ten zuiden van het dorp te gaan. Van ernstige verstoring bij het Posthuiswad blijkt dus geen sprake te zijn.

2005

In 2005 is een beperkt aantal waarnemingen gedaan. Hierbij zijn geen bijzonderheden waargenomen.

2006

Over het droogvallen bij Vlieland zijn voor 2006 geen gegevens beschikbaar. Er zijn overigens geen bijzonderheden te melden. Bekend is wel dat de meeste schepen in de buurt van de haven droogvallen. Meer westelijk wordt niet of nauwelijks drooggevallen.

Staatsbosbeheer Terschelling (De Boschplaat)

2003

Een aantal opvallende zaken: 466 van de 533 overtredingen op de Boschplaat zijn afkomstig van opvarenden van droogvallende plezierjachten. 128 keer is een afgesloten NB-wet gebied betreden, 263 keer hebben opvarenden van plezierjachten de natuur in niet afgesloten gebieden verstoord en 58 keer heeft er een hond onaangeliend op het wad gelopen. De los lopende honden worden door Staatsbosbeheer als de meest ernstige verstoring aangeduid, omdat hierdoor veel vogels worden verstoord. Het droogvallen in de omgeving de Boschplaat maakt het foerageer-, broed-, en rustgebied van de daar aanwezige vogels kleiner. Vergelijk voorgaande jaren: Er is sprake van een grotere verspreiding van droogvallers langs de kustlijn van de Boschplaat ten opzichte van 2002.

2004

Dit jaar heeft SBB ook met de radar waargenomen om te kunnen bepalen of de schepen op een afstand kleiner of groter dan 200 meter van de betonde en beprikte vaargeul waren drooggevallen. Het gebruik van de radar is een experiment. Bekeken wordt nog hoe er met deze gegevens om kan worden gegaan. Vanaf de Boschplaat zijn in de periode april – augustus 2004 ruim 520 drooggevallen schepen waargenomen. Het aantal droogvallers was minder dan vorig jaar. Er waren vooral minder grote schepen. Het aantal verstoringen door opvarenden van plezierjachten en grote schepen was helaas wel iets hoger dan in 2003 (5,7% in 2004 ten opzichte van 5,3% in 2003).

Uit de rapportage blijkt dat in tweederde van de rapportageperiode overtredingen van de Erecode zijn geconstateerd. Het betreft zowel betreden van afgesloten gebieden, het verstoren van vogels als los lopende honden.

2005

In de periode mei tot eind augustus heeft SBB droogvallende schepen geregistreerd. In totaal zijn 530 droogvallende schepen waargenomen. Dit aantal is vergelijkbaar met 2004 (520).

Naast de registratie van droogvallende schepen heeft SBB voor de Boschplaat (m.n. de 5^e Slenk) bijgehouden hoeveel personen afkomstig van droogvallende schepen verantwoordelijk zijn voor overtredingen en/of verstoringen. In 2005 is waargenomen dat 106 personen een afgesloten NB-wet gebied hebben betreden. 298 personen hebben verstoringen veroorzaakt in niet afgesloten gebied. Verder zijn 16 los lopende honden geconstateerd en is één keer geconstateerd dat een schip werd schoon gekrabbd. Op de schepen die bij de Koffieboonenplaat (is een afgesloten gebied) hebben aangelegd zaten 22 personen. Bij kampvuren in niet afgesloten gebied zijn 10 personen waargenomen. En tenslotte is vastgesteld dat 2 personen zich schuldig hebben gemaakt aan vandalisme.

Op Terschelling heeft een stagiaire specifiek waarnemingen verricht aan de effecten van droogvallen o.a. in de omgeving van de 5e Slenk op de Boschplaat. Deze observaties betreffen per tij een aaneengesloten periode van ca. 4 uur. In die tijd zijn gegevens verzameld over 36 grote schepen en 105 andere droogvallende boten en hun opvarenden. De belangrijkste conclusies voor dit gebied zijn:

- gemiddeld is bij 55% van alle boten zijn geen overtreding van de erecode geconstateerd;
- vanaf 7% van de schepen werden los lopende honden gesignaleerd
- verstoring van vogels en betreden van afgesloten gebieden waren de talrijkste overtredingen.

Verder geeft de stagiaire aan dat droogvallen op zich nauwelijks noemenswaardige verstoringen met zich mee brengt. Verstoringen ontstaan als er gedurende laagwater vanaf de schepen activiteiten op het droogvallende wad ondernomen worden. Een wandeling van ca. 2 uur betekent dat voor kleine wadvogels een oppervlakte van ca. 45 ha. beïnvloed wordt, voor grote wadvogels is dat dan ca. 130 ha. Als de activiteiten in voedselrijke, c.q. vogelrijke gebieden met enige herhaling plaatsvinden, zal dit serieuze ongunstige invloed hebben op wadvogels.

Tenslotte geeft de stagiaire aan dat ca. 50% van 35 schippers van droogvallende schepen bij Terschelling (3 locaties) niet op de hoogte bleek te zijn van erecode.

2006

Groene Strand

Met betrekking tot het Groene Strand wordt opgemerkt dat het droogvallen aldaar gebeurt in de periferie van het dorp. Tijdens de zomermaanden is dat deel van het eiland het domein van allerlei vormen van recreatie, met navenant veel drukte. Het droogvallen levert daarbij geen extra druk op.

Boschplaat

In 2006 zijn op 151 dagen waarnemingen verricht. Dat aantal is vrijwel gelijk aan 2005.

Ten opzichte van 2005 zijn van Koffieboonenplaat tot de 4° Slenk 33% minder schepen drooggevallen, nl. 359 (2005: 530). Langs de gehele Boschplaat zijn 481 schepen drooggevallen (2004 974, 2003 1258). 233 (33%) minder dan in 2005. Het kleinere aantal droogvallers hangt wellicht samen met de verplaatsing van de betonning onder de Boschplaat (Oosterom).

De gegevens van Staatsbosbeheer zijn gerelateerd aan het aantal personen afkomstig van drooggevallen schepen.

Zo'n driekwart van het aantal drooggevallen schepen is waargenomen na half juli. Circa 75% van de schepen valt droog op het oostelijk deel van Terschelling nabij de Koffieboonenplaat (5° en 4° Slenk). De andere kwart kiest een meer westelijk gelegen locatie in het gebied Derde Duintjes tot Groede. Het aantal observatie uren in 2006 is afgenomen ten opzichte van 2005. Dit heeft vanzelfsprekend invloed op het aantal waargenomen overtredingen/verstoringen.

In 2006 is waargenomen dat 88 (2005 106) personen een afgesloten NB-wet gebied hebben betreden. 97 (2005 298) personen hebben verstoringen veroorzaakt in niet afgesloten gebied. Verder zijn 13 (2005 16) los lopende honden geconstateerd.

Op de schepen die bij de Koffieboonenplaat (is een afgesloten gebied) hebben aangelegd zaten 21 (2005 22) personen. In mei 2006 is een proces verbaal uitgeschreven voor het betreden van de plaat en het verstoren van vogels. Na de verstoring bleef de plaat vele dagen 'leeg'. Uiteindelijk vestigden zich na weken slechts enkele paren sterns (dwergstern en noordse stern)⁸.

Wadvaarders, BBZ en Staatsbosbeheer hebben de droogvaltellingen naast elkaar gelegd. Hier blijken geen grote verschillen in te zitten.

Staatsbosbeheer Engelsmanplaat

2003

In de rapportage over 2003 zijn geen gegevens over de Engelsmanplaat opgenomen.

2004

Uit de rapportage is op te maken dat regelmatig sprake was van voorlichtend handhaven. Niet alle recreanten blijken de Erecode te kennen. overigens blijkt ook niet elke recreant op het Wad even gearmeerd te zijn van de geldende wet- en regelgeving.

Op de Engelsmanplaat was de situatie ongeveer gelijk als in 2003. In de periode mei – juli 2004 zijn ruim 500 drooggevallen schepen waargenomen. Opvliegende vogels, weg zwemmende zeehonden zijn ook op en rond de Engelsmanplaat de meest geconstateerde verstoringen, veelal veroorzaakt door los lopende honden. Dit komt in ongeveer 6 % van de meldingen voor.

Verder is geconstateerd dat een aantal rondvaartbedrijven voor verstoringen heeft gezorgd. Daarnaast moet bedacht worden dat er veel wadlopers op de Engelsmanplaat komen.

2005

Vanaf de Engelsmanplaat zijn in 2005 499 droogvallende schepen waargenomen. In 38 gevallen (ruim 7,5%) is een verstoring vastgesteld. In de 40% van de gevallen is daarbij sprake van het betreden van een gesloten gebied. In 30% van de gevallen zijn vogels verstoord en voor het overige was sprake van los lopende honden en verstoring van zeehonden.

In één van de gevallen van verstoring van vogels in juni is een week later geconstateerd dat als gevolg van die verstoring het aantal broedparen is afgenomen.

Opvallend is het aantal vliegtuigen dat voor verstoring heeft gezorgd (9 vliegtuigen en één helikopter). De waargenomen groepen wadlopers hebben zich op en rondom de Engelsmanplaat aan de Erecode gehouden.

2006

In het seizoen 2006 zijn maar enkele grote verstoringen vastgesteld.

Een omvangrijke verstoring van 10 duizenden vogels werd veroorzaakt door straaljagers.

Langdurige activiteiten van handkockelaars in het Oude Smeriggat hebben invloed op de aanwezigheid van 10.000 – 40.000 foeragerende kanoeten.

Tijdens hoogwaterperioden zijn 20 incidenten vastgesteld waarbij verstoring van hoogwatervluchtplaatsen plaats vond. De waarnemers merken op dat je tijdens hoogwater eigenlijk niet op de schaarse 'droge' plekken zou moeten komen, omdat de kans op verstoring dan bijna 100% is.

⁸ Ook in mei 2005 is iets soortgelijks waargenomen na het betreden van de plaat door een groep van 30 personen (met loslopende hond). Daarvoor waren er grote groepen sterns die zich zichtbaar wilden vestigen (balts- en nestelgedrag) ook waren er broedende plevieren aanwezig.

Het risico van verstoring neemt in de loop van juli toe naarmate er meer en meer trekvogels in het gebied arriveren. In de periode tot half juli valt de omvang van de verstoring wel mee omdat de meeste wadvogels dan in de broedgebieden zijn.

Ongeveer 1500 wadvaarders, afkomstig van bijna 800 schepen maakten tijdens laagwaterperioden korte of langere wandelingen op het Wad, maar veroorzaakten slechts een enkele keer een beperkte verstoring.

Ruim 2300 wadlopers deden de plaat aan.

Er zijn dit jaar geen incidenten geweest binnen het broedgebied van sterns op het Oost-Rif.

Staatsbosbeheer Rottumerplaat

2005

SBB heeft in 2005 voor het eerst een aantal droogvalwaarnemingen bij Rottumerplaat gedaan. Er zijn 13 droogvallende schepen waargenomen. Twee daarvan (kano's) zijn een gesloten gebied in gegaan. Dit sluit aan bij de waarnemingen die ook door de bemanning van De Harder (zie hiervoor) zijn gedaan.

2006

Ook in 2006 zijn vanaf de Rottumerplaat droogvalwaarnemingen gedaan. Opvallend in de rapportage is het grote aantal groepen overnachtende kanovaarders. Het gaat om groepen die soms wel uit 14 personen bestaan. De bemanning van de Harder heeft hier ook al melding van gemaakt. Zie aldaar.

Zowel de bemanning van de Harder, als de medewerkers van Staatsbosbeheer hebben meerdere keren kanovaarders gewezen op het verbod te overnachten op de plaat. Deze voorlichtingsactie zou ook in het komend jaar moeten worden voortgezet, in de hoop op een afnemend aantal overnachtende kanovaarders.

Uit de rapportage blijkt ook dat de medewerkers van Staatsbosbeheer een aantal keren verstoring hebben kunnen voorkomen door tijdig recreanten die in het gesloten gebied bij de Rottumerplaat liepen (na in dat zelfde gebied te zijn drooggevallen) aan te spreken.

Daarnaast is een verstoring geconstateerd van duizenden wadvogels, veroorzaakt door een groep wandelaars die vanaf hun drooggevallen schip over de Rottumerplaat liepen.

Op Simonszand zijn verder verstoringen van overtijende vogels geconstateerd (een paar keer duizenden wadvogels op een ander moment ongeveer 700 eidereenden), veroorzaakt door wandelaars vanaf een drooggevallen schip.

Overigens zijn meerdere waarnemingen van drooggevallen schepen bij Simonszand gedaan. Of en zo ja in welke mate sprake is van verstoring is vanaf de Rottumerplaat alleen moeilijk waar te nemen.

3.3.6 Zeeverkeersposten (Ameland, Schiermonnikoog & Terschelling)

2003

Werkgebied (van afstand zicht op de volgende droogvallocaties): Koffieboonenplaat, vaarwater van Zwarte Haan, de Kromme Balg, de rede bij jachthaven van Schiermonnikoog, Smeriggat, Eilanderbalg, Simonszand, Fransche gaatje, Groene strand en de Engelsmanplaat.

De bemanningen zijn geïnterviewd door de Stuurgroep Waddenprovincies.

Vergelijk met voorgaande jaren:

Over het algemeen gedragen opvarenden zich goed. Los lopende honden zijn veelal de grootste bron van verstoring.

De bemanningen van de drie torens geven allemaal aan dat zij geen verandering waarnemen ten opzichte van andere jaren.

2004

Geen gegevens ontvangen.

2005

De zeeverkeerspost Ameland is niet meer bemand.

Het is moeilijk van de vuurtorens goede droogvalwaarnemingen te doen. Om die reden zijn er in 2005 ook geen formulieren ingevuld en is overigens ook geen registratie van droogvallende schepen bijgehouden.

2006

Net als in 2005 zijn geen formulieren ingevuld en is geen registratie van droogvallende schepen bijgehouden.

3.3.7 KLPD Harlingen & KLPD Delfzijl

2003

De KLPD is geïnterviewd door de Stuurgroep Waddenprovincies.

Werkgebied: Westelijke en Oostelijke Waddenzee

De KLPD Delfzijl geeft aan dat zij weinig veranderingen zien in de gedragingen van droogvallers ten opzichte van andere jaren. Mensen gedragen zich over het algemeen goed. De KLPD geeft wel aan dat zij niet over veel gegevens over andere jaren beschikken.

De KLPD Harlingen

Er wordt in de Westelijke Waddenzee veelal drooggevallen binnen de 200 meter van de betonning of bebakening. Opvarenden van plezierjachten gedragen zich over het algemeen netjes. Er zijn geen verschillen waargenomen ten opzichte van voorgaande jaren.

2004

Geen gegevens ontvangen.

2005

Geen gegevens ontvangen.

2006

In 2006 zijn geen waarnemingsformulieren ingevuld.

3.3.8 Wadvaarders/BBZ

Vaargebied: Gehele Waddenzee

2003

De Wadvaarders en de BBZ geven aan dat het percentage verstoringen laag is. Totaal zijn 2300 droogvallende plezierjachten waargenomen, waarvan 1,2% verstoord. Los lopende honden zijn het grootste probleem. De Wadvaarders en de BBZ hebben een uitgebreid beeld geschetst van de verspreiding van het aantal droogvallende plezierjachten op het Wad. Belangrijke droogvalgebieden zijn: Schiermonnikoog, rond de haven (in 2003 totaal 510 jachten waargenomen, waarvan 2 schepen voor een verstoring zorgde), Koffieboonenplaat (totaal 343 jachten waargenomen, waarvan 6 schepen voor een verstoring zorgde), Vlieland, ter hoogte van het dorp Oost-Vlieland (totaal 317 jachten waargenomen, waarvan 5 schepen voor een verstoring zorgde) en Engelsmanplaat (totaal 305 jachten waargenomen, waarvan 8 schepen voor een verstoring zorgde).

Vergelijk voorgaande jaren: De waarnemingen van 2003 geven hetzelfde beeld als de waarnemingen van andere jaren.

2004

In de rapportage van de Wadvaarders en de BBZ zijn de volgende conclusies opgenomen:

- het was in 2004 iets rustiger dan in 2003
- het percentage verstoringen in 2004 is verminderd t.o.v. 2003
- verstoring veroorzaakt door honden en geluidsoverlast vormen samen 70% van de verstoringen
- procentueel gezien komen verstoringen overal voor, niet specifiek op druk bezochte plaatsen
- de drukte concentreerde zich dit jaar meer rond havens en beschutte plaatsen (weersomstandigheden?)
- de drukte was evenredig verspreid door de week (2003 meer in de weekeinden)

De conclusies van 2004 zijn gebaseerd op 2771 waargenomen drooggevallen schepen. Opvarenden van 22 schepen (0,8% van het totaal aantal schepen) zorgden voor een verstoring. In 2003 zijn door de Wadvaarders/BBZ 2300 schepen waargenomen. In dat jaar zorgden 28 schepen (1,4% van het totaal aantal schepen) voor een verstoring.

2005

De Wadvaarders en BBZ hebben in 2005 1532 drooggevallen schepen waargenomen. Dat is een groot aantal minder dan in 2004. Er zijn 29 verstoringen waargenomen (1,8%). 23 keer (1,5%) hangt de verstoring samen met een drooggevallen schip. Dat percentage is bijna twee keer hoger dan in 2004 (0,8%) Het aantal verstoringen afkomstig van schepen is evenwel nagenoeg gelijk (22)..

Een derde van het aantal verstoringen is bij Terschelling vastgesteld.

Opvallend is het grote aantal (9) schepen dat op het Wad werd schoongemaakt. Dit aantal is behoorlijk hoger dan in 2004. In 2004 is deze vorm van verstoring namelijk 1 keer geconstateerd.

Er zijn zeven los lopende honden geregistreerd. Dat aantal is kleiner dan in 2004. In dat jaar zijn 6 los lopende honden vanaf schepen waargenomen..

In zes gevallen (twee meer dan in 2004) is sprake van verstoring van vogels. Geluidsoverlast en betreden van gesloten gebied is twee keer (2004 14 keer) waargenomen. Verder is drie keer geluidsoverlast van vliegtuigen vastgesteld.

2006

In 2006 hebben 44 waarnemers van BBZ en Wadvaarders 3.079 drooggevallen schepen waargenomen. Er zijn in totaal 37 verstoringen geregistreerd. 18 (0,8% van het totaal aantal waarnemingen) daarvan zijn afkomstig of houden verband met een drooggevallen schip, 19 hebben een andere oorzaak zoals wadlopers, recreanten afkomstig van de wal en vliegtuigen, dat daarmee het aantal verstoringen afkomstig van schepen overtreft. Opmerkelijk is het aantal keren dat overlast is ondervonden van vliegtuigen, namelijk 8 keer.

Uit de rapportage van Wadvaarders en BBZ blijkt verder dat bijna de helft van het aantal verstoringen, afkomstig van schepen (8 van de 18) wordt veroorzaakt door beroepsschepen. In de overige 10 hebben de bruine vloot/chartervervaart en jachten/overige schepen een evenredig deel, elk 5.

Waar in 2005 nog sprake was van 9 waarnemingen van schoonmaken van het onderwaterschip, is dat in 2006 één keer waargenomen. Het aantal los lopende honden is ten opzichte van 2005 met één gedaald naar zes. Vijf honden waren daarbij afkomstig van drooggevallen schepen en één vanaf de wal. Afgezet tegen het aantal overtredingen/verstoringen (18) is in 27% van de gevallen spraken van een los lopende hond. Gerelateerd aan het totaal aantal drooggevallen schepen is van 0,2% van de schepen een los lopende hond afkomstig.

Wandelen in gesloten gebied is twee keer waargenomen, net als vliegeren.

De waarnemers hebben in 2006 meer dan het dubbele aantal drooggevallen schepen waargenomen.

3.3.9 Het Landschap Noord-Holland

Werkgebied: Balgzand

2003

Er hebben in 2003 geen incidenten plaats gevonden wat betreft droogvallen. Balgzand is een gebied dat op basis van artikel 17 uit de NB-wet periodiek is gesloten.

2004

Op het Balgzand vallen niet zoveel schepen droog. Een mogelijke reden is dat het Balgzand buiten de gangbare routes ligt. De waarnemingen vinden plaats van af de vaste wal.

2005

Er zijn dit jaar vanaf de vaste wal geen problemen/zaken rondom droogvallen waargenomen.

2006

(Nog) geen gegevens ontvangen.

3.3.10 SIW-Helikoptervluchten

Werkgebied: Gehele Waddenzee (waarnemingen 2004, o.a. Lutjegat, Wierumerwad, Oostmeep, Scheurrak, Waarnemingen nabij de jachthavens van Schiermonnikoog, Eilanderbalg, Pieterburen Wad, Schuitengat).

2003

Geen waarnemingen.

2004

Vanuit de lucht zijn in de periode juni – augustus 2004 op de vliegdagen t.b.v. inspecties op olielozingen e.d. (in het zomerseizoen wekelijks) 20 drooggevallen schepen waargenomen. De waarnemingen zijn verspreid over de Waddenzee gedaan en zijn op de dag van de waarneming een momentopname. In geen van de gevallen is tijdens de waarneming een verstoring geconstateerd. Dit is gezien de waarnemingshoogte niet mogelijk. Deze luchtwaarnemingen geven een aanvullend beeld van de verspreiding van de droogvallers.

2005

In 2005 is op één vliegdag ook gelet op drooggevallen schepen. In totaal zijn 34 schepen waargenomen (27 kleine en 7 grote). Hierbij konden geen verstoringen worden vastgesteld.

2006

Vanuit de helikopter zijn in 2006 op 6 vliegdagen drooggevallen schepen waargenomen. In totaal zijn 29 schepen waargenomen (28 kleine en een beroepsschip). De waarnemers in de helikopter hebben geen verstoringen vastgesteld.

3.3.11 Douane

2003

Geen waarnemingen.

2004

Waarnemingen 2004: Engelsmanplaat, Wierrumerwad, Zoutkamperlaag, Smeriggat, Peasensrede, Franse Gaatje.

De bemanning van de Stormmeeuw heeft melding gemaakt van 25 drooggevallen schepen in de periode maart – augustus 2004. Deze schepen zijn vrijwel alle waargenomen in het Oostelijk deel van de Waddenzee. Hierbij zijn tijdens de waarneming geen verstoringen geconstateerd.

2005

Op verschillende dagen zijn droogvalwaarnemingen gedaan. Hierbij zijn geen verstoringen waargenomen.

2006

Er is verslag gedaan van twee waarneemmomenten in 2006. Hierbij zijn 7 schepen geteld. Bij twee daarvan zijn verstoringen van vogels en zeehonden vastgesteld. Er is daarbij ook één los lopende hond gesignaleerd. Verder is waargenomen dat één van de twee schepen aan de onderkant werd schoongemaakt.

3.3.12 Koninklijke Marechaussee

2003

Geen waarnemingen.

2004

Door de bemanning van de RV 166 is melding gemaakt van ruim zestig drooggevallen schepen in de periode april – oktober 2004. De waargenomen schepen lagen op een enkele uitzondering na bij de Richele, de haven van Ameland en de haven van Schiermonnikoog. De Kmar heeft ten tijde van de waarnemingen geen verstoringen geconstateerd.

2005

In 2005 zijn tijdens de aanwezigheid op de Waddenzee geen drooggevallen schepen waargenomen.

2006

Er zijn in 2006 16 drooggevallen schepen geteld (8 waarneemmomenten). Tijdens één waarneming (twee schepen) is een verstoring geconstateerd nabij Schiermonnikoog.

3.4 200 meter grens

In 2005 is voor het eerst nadrukkelijk de vraag betrokken in welke mate de schepen binnen of buiten de 200 meter vanaf de betonde en beprikte vaargeulen droogvallen. Dit met het oog op de eindevaluatie waarbij een antwoord op de vraag moet worden gegeven in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van de verruimde mogelijkheden tot droogvallen op de Waddenzee, vastgelegd in de Erecode ‘Wad ik heb je lief’.

Het aantal waargenomen drooggevallen schepen (klein en groot) belooft in 2005 2795. Op ruim 78% van de formulieren is niet ingevuld of de schepen binnen of buiten de 200 meter vanaf de vaargeulen zijn drooggevallen. Er kan dus slechts een uitspraak worden gedaan over 604 drooggevallen schepen (21%).

Voor 2006 is voor 894 drooggevallen schepen geregistreerd of deze binnen (188) of buiten (220) de 200 meter grens lagen, dan wel dat dit niet kon worden vastgesteld (486). Hierbij is geen rekening gehouden met het aantal waarnemingen van de Wadvvaarders/BBZ die bij geen enkele waarneming een relatie met de 200 meter grens hebben vastgelegd.

Het aantal waarnemingen waarbij binnen of buiten de 200 meter grens is geregistreerd, is te klein om op basis daarvan een betrouwbare uitspraak over de mate waarin in zijn totaliteit binnen of buiten de 200 meter grens wordt drooggevallen.

3.5 Aandachtspunten 2006 uit het voorgaande:

- De algehele indruk is dat er in 2006 minder is drooggevallen. Dit heeft onder andere met het weer te maken. Een bevestiging dat het een goede keuze is de proef over meerdere jaren te spreiden
- In 2006 is de betonning onder de Boschplaat (Oosterom) verlegd. Dit heeft geleid tot minder droogvallers. Desondanks kan de Boschplaat als probleemgebied worden gekenschetst.

- De Oostpunt van Schiermonnikoog kan als probleemgebied worden gekenschetst.
- Het is soms moeilijk vast te stellen of er sprake is van verstoringen. Als een drooggevalven schip wordt waargenomen, zijn de vogels en zeehonden vaak al weg en is van een eventueel te constateren verstoring geen sprake. Het aantal verstoringen in deze notitie zegt dus iets over het aantal waargenomen verstoringen en is per definitie niet het aantal feitelijke verstoringen.
- Activiteiten die vanaf een drooggevalven schip worden ondernomen zijn vaak verstorender dan het droogvallen zelf.
- Wadvaarders, BBZ, Fryske Gea en Staatsbosbeheer (Engelsmanplaat) constateren een afname van het aantal los lopende honden. Toch blijken los lopende honden nog steeds een bron van verstoring te zijn.
- Meerdere waarnemers (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten) noemen de betreding van gesloten gebieden en hoogwatervluchtplaatsen in relatie tot droogvallen met verstoring. Bij hoogwater zoeken de vogels de (bijna) droge plekken op het wad op en is de kans van verstoring bij het betreden van deze gebieden bijna 100%.
- Uit meerdere waarnemingen (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten) blijkt dat verstoringen van broedkoloniën er toe leidt dat bepaalde vogelsoorten het gebied definitief verlaten.
- Slechts op een beperkt aantal waarnemingsformulieren is ingevuld of het waargenomen schip binnen of buiten de 200 meter zone van de betonde of beprikte vaargeul droog is gevallen.
- Bij de Rottumerplaat zijn kanovaarders en met name het overnachten door kanovaarders in tenten het afgelopen jaar in toenemende mate een probleem geweest.
- Meer dan in andere jaren is verstoring geconstateerd door drooggevalven beroepsschepen.

Hoofdstuk 4 Conclusies en aanbevelingen

In hoofdstuk 3 zijn de waarnemingen van 2003, 2004, 2005 en 2006 beschreven. De inspanningen van een behoorlijk aantal mensen/instanties heeft een grote hoeveelheid gegevens opgeleverd. Een woord van dank aan allen die in de afgelopen vier jaren hebben meegewerkt aan het doen van waarnemingen en de verwerking daarvan, is zeker op zijn plaats.

Het vierde jaar van waarnemen geeft ook weer een duidelijk beeld van de mate waarin en de wijze waarop is drooggevallen op het Wad. Als gevolg van onder andere het weer en verlegde betonning (o.a. Oosterom bij de Boschplaat Terschelling) geven de waarnemingen voor een deel ook weer een ander beeld van het droogvallen. Impliciet is dit een bevestiging van de keuze de proef vier jaar te laten duren, waarmee ook inzicht is verkregen in droogvallen tijdens verschillende weertypen en de gevolgen van veranderingen op het Wad, zoals het verleggen van betonning.

In 2003 was sprake van langdurige perioden van warm stabiel weer. Het weer in 2004 kenmerkte zich juist door korte perioden van warm weer afgewisseld met korte periodes van koeler weer en soms veel wind. De meivakantie en de zomerperiode van 2005 waren zeer wisselvallig. Het zomerseizoen van 2006 kende twee gezichten. Juni en juli waren zonnig, warm en droog en augustus was somber en nat. Dit heeft waarschijnlijk invloed gehad op het aantal droogvallers op de Waddenzee.

Evenals in 2005 is ook in 2006 overwegend gebruik gemaakt van hetzelfde registratieformulier. De formulieren zijn gebruikt voor de evaluatienotitie. De gegevens worden opgenomen in een database, waarvan de geaggregeerde gegevens zijn te raadplegen via internet (www.waddeninzicht.nl). Niet alleen in overzichten maar ook via een kaart van de Waddenzee waar de plaatsen waar is drooggevallen op zijn weergegeven, evenals het aantal keren dat is drooggevallen. Hierbij kan ook de mate en aard van verstoring in beeld worden gebracht.

In 2005 is op verzoek van de Stuurgroep Waddenprovincies en het ministerie van LNV door Alterra een Quick Scan gedaan naar de effecten van de proef met nieuwe regelgeving voor het droogvallen. Doel van deze Quick Scan was na te gaan of het wenselijk en mogelijk is onderzoek te doen naar de effecten van het droogvallen op de natuurwaarden van de Waddenzee. Dit onderzoek is mogelijk, het duurt alleen jaren en is erg kostbaar. Besloten is het onderzoek niet uit te voeren. De Quick Scan wordt betrokken bij de eindevaluatie van de proef.

Uit de rapportages is op te maken dat de waarnemers niet allemaal hetzelfde beeld hebben bij het kernbegrip verstoring. Gebruikers beoordelen waarnemingen anders dan terreinbeheerders. Maar voor alle deelnemers aan de droogvalproef staat de unieke waarde van het Wad vast. Unaniem zijn ze van mening dat om die reden zorgvuldig met het Wad moet worden omgegaan. Bij deze proef zijn de gedragsregels van de Erecode “Wad ik heb je lief” uitgangspunt en de basis voor het formuleren van het begrip verstoring.

De Erecode “Wad ik heb je lief”

Wat je lief hebt, daar ga je vanzelf voorzichtig mee om. Juist wanneer je je vrij voelt. Wij weten dat u van het Wad geniet als een unieke wildernis, die eisen stelt aan uw kennis en kunde en die u graag wilt beschermen. Dat gevoel willen we niet onnodig inperken. We vertrouwen op uw eigen inzicht. Vandaar deze Erecode.

Vogels

- Ga pas van boord als foeragerende vogels zijn verdwenen. Zorg dat u bij opkomend water weer op tijd terug bent, zonder de vogels te verstoren.
- Blijf als groep(je) dicht bij elkaar en waaier niet uit.
- Als de eerste vogels opvliegen, dan komt u te dichtbij.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar.
- Houd afstand tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Vaar niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga er niet ankeren.
- Loop rond hoogwater niet naar groepen vogels toe

Zeehonden

- Blijf uit de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Zodra één zeehond zijn kop opsteekt, komt u te dicht bij de groep.
- Vaar niet dicht langs steile oevers waar zeehonden rusten.
- Ga hier niet in de buurt ankeren of droogvallen.

Wat vanzelf spreekt

- Houd uw hond aangeliënd.
- Niet aan het schip werken met verf, olie, diesel, oplosmiddelen...
- Geen harde muziek, luide radio of marifoon.
- Niet met onnodig motorgeweld proberen los te komen.
- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Gooi geen afval overboord.

Tot slot

- Goed zeemanschap gaat boven alles.
- Vaar met een actuele hydrografische kaart.
- Blijf uit gebieden die gesloten zijn op grond van artikel 17 en andere regelgeving.
- De schipper is en blijft verantwoordelijk voor het gedrag van zijn opvarenden.
- Bij een wandeling op het Wad geldt de Provinciale Wadloopverordening (1996). Passeer dus geen geulen dieper dan kniehoogte, dat is gevaarlijk. Groepen groter dan 7 personen mogen niet verder van hun boot gaan dan 500 meter (artikel 5°).
- Val niet te lang achter elkaar op dezelfde plaats droog: maximaal twee of drie tijden.

Deze Erecode vervangt de Wadgebruiksaanwijzingen. Hij geldt voor iedereen op het Wad, dus opvarenden van schepen, kanovaarders, wadlopers, vogelaars, deelnemers aan Waddenzwerftochten enzovoort. Wie zich niet aan deze Erecode houdt, heeft vanaf juni 2003 kans op een bekeuring.

Tot 2003 bestond geen duidelijk beeld van de mate waarin en de wijze waarop op het Wad werd drooggevallen, omdat niet op systematische wijze gegevens zijn verzameld. Wel waren er gegevens over droogvallen uit de tellingen (luchtwaarnemingen) door de provincies bij laagwater in 2000 en uit het onderzoek “Vaargedrag IJsselmeer & Waddenzee” van provincies en het ministerie van LNV in 2003. Alleen van excessen waartegen proces verbaal is opgemaakt zijn exacte gegevens bekend. Daarnaast beschikten gebiedsbeheerders over enige gegevens. Daarmee vergeleken zijn de overzichten die gedurende de proef met het droogvallen zijn gemaakt een grote vooruitgang. Door de gestructureerde waarnemingen is een completer beeld ontstaan van droogvallen en verstoringen.

In 2006 is minder drooggevallen dan in 2005. Hierbij wordt opgemerkt dat 2003 kennelijk een topjaar is geweest omdat in de jaren daarna het aantal waargenomen droogvallers is afgenomen. Het is aannemelijker dat deze ontwikkeling samenhangt met de weersomstandigheden, de dynamiek van het Wad en het verleggen van de bebakening. Of er echt sprake is van een trend is moeilijk te zeggen, omdat in de proefperiode het aantal sluispassages wel is toegenomen, maar onbekend is hoeveel schepen bijvoorbeeld zijn doorgevaren richting Noordzee.

De waarnemers van inspectieschepen geven aan dat qua verstoring geen tot weinig verschil te constateren is ten opzichte van voorgaande jaren. Met name Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zijn bezorgd over het droogvallen en het gedrag van de droogvallers nabij onder andere Terschelling (Boschplaat), de Oostpunt van Schiermonnikoog, Simonszand en de Rottumerplaat. De laatste twee platen worden door de genoemde terreinbeheerders ook genoemd in relatie tot verstoring gedrag van recreanten die er vanaf een geankerd schip met een bijboot naar toe gaan om te wandelen.

De waarnemingen van Wadvaarders en de BBZ geven geen grote wijzigingen in verstoringen ten opzichte van voorgaande jaren weer. Opvallend is wel de verschuiving in het aantal waargenomen verstoringen van drooggevallen schepen van recreanten naar beroepsschepen.

Het aantal waargenomen los lopende honden is in de proefperiode enigszins afgenomen. Toch blijven los lopende honden een belangrijke oorzaak van verstoringen.

Ook opmerkelijk zijn de meldingen van terreinbeheerders (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Fryske Gea) uit 2005 en 2006, die geconstateerd hebben dat als gevolg van het droogvallen in of nabij broedgebieden het aantal vogels in die gebieden is afgenomen, dan wel dat bepaalde vogelsoorten helemaal zijn verdwenen. Hoewel op basis van de waarnemingen niet meteen een causaal verband tussen droogvallen en afnemen van het aantal vogels in bepaalde gebieden is vast te stellen, is dit wel een gegeven dat moet worden meegenomen bij de eindevaluatie.

Op een aantal locaties is reden tot zorg. Het aantal verstoringen is groter en soms ernstiger dan het beeld op basis van het aantal processen verbaal doet vermoeden. Dit betreft een aantal locaties waar veel wordt drooggevallen die tevens erg belangrijk zijn voor de natuur en vooral voor de vogels. Het gaat onder andere om de Boschplaat van Terschelling en de Oostpunt van Schiermonnikoog. Ook al houdt men zich aan de Erecode dan kunnen toch nog problemen ontstaan. Daartegenover is er ook een aantal veel gebruikte locaties waar geen spanningsvelden aanwezig zijn.

Ondanks de nodige publiciteit in de afgelopen jaren zijn er nog steeds droogvallers die de Erecode niet kennen. En hoewel de proef is afgelopen, pleit dit voor het voortzetten van het communicatietraject van de Erecode “Wad ik heb je lief”.

De waarnemingen in de gehele proefperiode tonen aan dat het verstandig is beleid niet op de gegevens van één of twee jaren te herschrijven. Dat geldt ook wanneer het beleid gebaseerd zou worden op de waarnemingen in twee opeenvolgende jaren met een totaal verschillend weertype. Op basis van de verzamelde gegevens kan worden gesteld dat de proefperiode van vier jaar voldoende is om een oordeel te kunnen geven over de verruimde mogelijkheden tot droogvallen in relatie tot verstoringen.

De waarnemingen geven een beeld van de proef met de Erecode “Wad ik heb je lief”. In de rapportages tot en met 2005 valt op dat de nadruk sterk gelegen heeft op het geven van een antwoord op de vraag of al dan niet sprake is van een verstoring, niet toelaatbaar gedrag of een niet toelaatbare handeling. Veel minder aandacht is besteed aan de effecten van verstoringen.

Op basis van waarnemingen in 2005 is besloten de waarnemers te vragen in 2006 met name ook te letten op de effecten van verstoringen op langere termijn. In 2005 hebben namelijk enkele waarnemers hier expliciet aandacht voor gevraagd. Het Fryske Gea bijvoorbeeld heeft in 2005 een week na een verstoring van een broedkolonie tellingen gedaan waaruit is gebleken dat het aantal broedparen is afgenomen. Staatsbosbeheer constateert in de rapportage 2005 dat droogvallen op zich nauwelijks noemenswaardige verstoringen met zich meebrengt, maar wel effecten heeft. Een wandeling van ca. 2 uur betekent voor kleine wadvogels dat een oppervlakte van ca. 45 ha. wordt beïnvloed, voor grote wadvogels is dat ca. 130 ha. Als activiteiten zoals het ondernemen van een wandeling vanaf een drooggevallen schip met enige herhaling plaatsvinden in voedselrijke, cq. vogelrijke gebieden heeft dat serieuze ongunstige invloed op wadvogels. In de rapportage van Staatsbosbeheer wordt ook dit jaar melding gemaakt van een dergelijke verstoring.

De waarnemingen van Natuurmonumenten op Schiermonnikoog ondersteunen de hierboven staande redenering.

In het slotjaar van de proef 2006 zijn voorlopig voor het laatst systematisch gegevens verzameld over droogvallen op het Wad. Alle gegevens die zijn verzameld vanaf 2003 worden voor de eindevaluatie van de proef met de Erecode ‘Wad ik heb je lief’.

Tot slot enkele punten waar bij de eindevaluatie aandacht aan zou moeten worden besteed (in de handhaving, in de voorlichting en door middel van onderzoek).

- De droogvalproef is geslaagd als het gemiddelde beeld van verstoringen en overtredingen zich beweegt in de categorieën ‘nagenoeg gelijk gebleven’, ‘enigszins is afgenomen’ en ‘sterk is afgenomen’ (zie Hoofdstuk 1). Om hier een onderbouwde uitspraak over te kunnen doen worden alle beschikbare getallen van PV’s, waarschuwingen en waarnemingen van overtredingen en verstoringen uit de proefperiode geanalyseerd.

- De Quick scan van LNV en de Stuurgroep Waddenprovincies moet worden betrokken bij de eindevaluatie.
- Bij de eindevaluatie moet ook het effect van een wandeling, een los lopende hond of een droog vallend schip (in een voedselrijk gebied en/of bij hoogwater) worden meegenomen.
Een en ander ook afgezet tegen het effect van droogvallen sec.
- Is er een relatie tussen het aantal droogvallers en de capaciteit van de jachthavens.
- Hoe moet in de toekomst om worden gegaan met overtredingen.
Tijdens de proefperiode is gebleken dat het moeilijk is verstoringen vast te stellen bij hoogwatervluchtplaatsen. Vaak worden geen vogels waargenomen als er schepen in de buurt van een dergelijk gebied zijn drooggevallen.
Ook is het moeilijk overtreders aan te spreken of te verbaliseren als de toezichthouder/handhaver door het natuurgebied moet en daarbij zelf ook verstoord, om bij het betreffende drooggevallen schip te komen.
- Nagegaan zou moeten worden of het mogelijk de Waterkaart met informatie over bijvoorbeeld Hoogwatervluchtplaatsen uit te breiden waardoor de kenbaarheid van deze gebieden groter wordt, zodat hier bij het kiezen van een droogvalplek rekening mee wordt gehouden.
- Nagaan of er een relatie is tussen evenementen, zoals Groninger Welvaart⁹ en de mate, en de frequentie van verstoringen door droogvallen.
- Is er ondanks een beperkt aantal gegevens iets te zeggen over het aantal schepen dat buiten 200 meter van betonde en beprkte geulen is drooggevallen
- Onderzoeken of er mogelijkheden zijn het betreden van gesloten gebieden door recreanten verder terug te dringen.
- Onderzoeken of verstoringen door de jaren heen op een kaart gevisualiseerd kunnen worden.
- Er is geen gericht onderzoek gedaan naar de relatie tussen het droogvallen en de vogelpopulatie van Grote Stern, Visdief, Kokmeeuw en Noordse Stern op de Oostpunt van Schiermonnikoog. In de eindevaluatie zou moeten worden nagegaan of droogvallen en de activiteiten van de passagiers op de drooggevallen schepen er (mede) de oorzaak van zijn dat de kolonie vanaf 2003 sterk in omvang is geslonken.
- Kanovaarders en dan met name kamperende/overnachtende zijn in toenemende mate een probleem en daarmee een specifieke doelgroep voor informatie en voorlichting, gericht op gedragsverandering. Ditzelfde geldt ook voor droogvallende beroepsschepen die in toenemende mate in verband kunnen worden gebracht met verstoringen.
- Voorlichting heeft vermoedelijk het nodige effect gehad, mede dankzij de continuïteit de in de periode 2003-2006. Voortzetten van de voorlichting is gewenst. Dus ook in de komende tijd aandacht voor de gevolgen van het droogvallen in kwetsbare gebieden, los lopende honden, betreden van artikel 20 Nbwet gebieden en hoogwatervluchtplaatsen.

⁹Groninger WelVaart' is een evenement waarbij ruim 150 historische binnenvaartschepen Groningen hebben aangedaan. Eén van de routes naar Groningen liep via de Waddenzee.